

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور (۲۰): حوزه رسانه و فضای مجازی

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل:

۲۱۲۶۲

دوره دوازدهم - سال دوم

ثبت: ۳۸۱

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور (۲۰): حوزه رسانه و فضای مجازی

نوع گزارش: طرح و لایحه ☒ نظارتی ☐، راهبردی ☐ پیش‌نویس قانونی ☐

نام دفتر: مطالعات فرهنگ و آموزش (گروه رسانه، ارتباطات جمعی و فضای مجازی)

تهیه و تدوین کننده: سینا شامخ

همکار: عبدالرحیم قاسمی‌نژاد

ناظران علمی: موسی بیات، سیدعلی محسنیان

اظهار نظر کنندگان: محمدمهدی جعفری (دفتر مطالعات بخش عمومی)، محمدبرزگر خسروی (دفتر

مطالعات حقوقی)

صفحه آرا: سیده فاطمه ابوطالبی

ویراستار ادبی: شیوا امین اسکندری

واژه‌های کلیدی:

۱. جداول لایحه بودجه سال ۱۴۰۵

۲. رسانه

۳. سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا)

۵. خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)

۶. شورای نظارت بر صدا و سیما

تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۴/۱۰/۰۳

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۱۰/۳۰

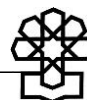
به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۱	خلاصه مدیریتی
۳	۱. مقدمه
۴	۲. وضعیت اعتبارات دستگاه‌های مرتبط با حوزه رسله و فضای مجازی
۵	۱-۲. سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران (جدول ۷ ب)، احکام متفرقه و درآمدها
۸	۲-۲. شورای نظارت بر سازمان صدا و سیما
۸	۲-۳. سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا)
۹	۲-۴. خبرگزاری‌های دانشجویان ایران (ایسنا) و خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)
۱۰	۲-۵. خبرگزاری خانه ملت
۱۰	۲-۶. شورای اطلاع رسانی دولت
۱۰	۳. تحلیل وضعیت لایحه بودجه ۱۴۰۵ با قنون برنامه هفتم پیشرفت و سایر قوانین نسبت به بودجه رسله
۱۱	۳-۱. بند «ب» ماده (۷۵)
۱۱	۳-۲. بند «الف» ماده (۷۷)
۱۲	۳-۳. تبصره بند «الف» ماده (۷۷)
۱۳	۳-۴. عدم توجه به سهم صدا و سیما در برنامه کاهش تصادفات رانندگی
۱۴	۴. چالش‌ها و کاستی‌های لایحه بودجه ۱۴۰۵
۱۴	۴-۱. غیبت رویکرد تحولی و اجرایی سازی توصیه «تغییر آرایش رسانه‌ای و تبلیغاتی کشور» در لایحه بودجه ۱۴۰۵
۱۴	۴-۲. بی‌توجهی به جبران خسارات و افزایش تاب‌آوری زیرساخت‌های رسانه‌ای پس از جنگ ۱۲ روزه
۱۴	۴-۳. کاهش معنادار و ابهام در سهم اعتبارات استانی صدا و سیما از محل توازن منطقه‌ای جدول (۱۰-ج)
۱۵	۴-۴. کاهش شدید اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای (عمرانی) سازمان صدا و سیما
۱۶	۴-۵. ابهام در تعیین دستگاه‌های متولی و کاهش سهم سازمان صدا و سیما در جدول (۱۲)
۱۶	۵. جمع‌بندی و پیشنهادات اصلاحی
۱۷	۵-۱. رعایت صریح تبصره بند «الف» ماده (۷۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت در افزایش بودجه سنواتی سازمان صدا و سیما
۱۷	۵-۲. اصلاح سهم سازمان صدا و سیما از جدول (۱۲) متناسب با تثبیت محورهای هشت‌گانه و افزایش منابع جدول
۱۷	۵-۳. اصلاح اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای (عمرانی) سازمان صدا و سیما
۱۷	۵-۴. پیش‌بینی ردیف مشخص برای جبران خسارات جنگ ۱۲ روزه و تقویت تاب‌آوری زیرساخت‌های رسانه‌ای
۱۷	۵-۵. تعیین سهم سازمان صدا و سیما در برنامه کاهش تصادفات رانندگی از محل درآمد خاص از اخذ عوارض از اصل حق بیمه شخص ثالث دریافتی شرکت‌های بیمه ای بابت هزینه در امور منجر به کاهش تصادفات
۱۸	۵-۶. تفکیک و روشن شدن مبلغ دقیق اعتبارات خبرگزاری‌های ایکنا و خانه ملت
۱۸	منبع و مأخذ

فهرست جداول

۴	جدول ۱. اعتبارات دستگاه‌های حوزه رسله در لایحه بودجه ۱۴۰۵ و مقایسه با مصوب بودجه ۱۴۰۴
۶	جدول ۲. تصویر کلی اعتبارات سازمان صدا و سیما در لایحه بودجه ۱۴۰۵ و مقایسه با بودجه مصوب ۱۴۰۴
۸	جدول ۳. اعتبارات شورای نظارت بر صدا و سیما در لایحه بودجه ۱۴۰۵ و مقایسه با بودجه مصوب ۱۴۰۴
۹	جدول ۴. اعتبارات عمومی خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا) در لایحه بودجه ۱۴۰۵ و مقایسه با بودجه مصوب ۱۴۰۴
۹	جدول ۵. اعتبارات خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) در لایحه بودجه ۱۴۰۵ و مقایسه با بودجه مصوب ۱۴۰۴
۱۰	جدول ۶. اعتبارات شورای اطلاع‌رسانی دولت در لایحه بودجه ۱۴۰۵ و مقایسه با بودجه مصوب ۱۴۰۴
۱۱	جدول ۷. اعتبارات راهداری شامله در لایحه بودجه ۱۴۰۵ و مقایسه با بودجه مصوب ۱۴۰۴
۱۱	جدول ۸. درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی مالی، مندرج در جدول (۵) لایحه بودجه ۱۴۰۵

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور (۲۰): حوزه رسانه و فضای مجازی

Doi: 10.22034/mrc.report.21262

چکیده

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور، حدود ۳۹ هزار میلیارد تومان (همت) از محل بودجه عمومی برای دستگاه‌های رسانه‌ای در نظر گرفته شده است که این مبلغ نسبت به سال گذشته، ۲ درصد افزایش داشته و با این احتساب سهم اعتبارات رسانه‌ای از مصارف عمومی دولت در این لایحه حدود ۰/۶ درصد برآورد می‌شود. اعتبارات پیش‌بینی شده برای دستگاه‌های رسانه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ به شرح زیر است:

۱. حدود ۳۸ همت برای سازمان صدا و سیما،
 ۲. حدود ۵۰۰ میلیارد تومان برای خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا)،
 ۳. حدود ۱۷۵ میلیارد تومان برای خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)،
 ۴. حدود ۳۰ میلیارد تومان برای شورای نظارت بر صدا و سیما،
 ۵. حدود ۲۰۰ میلیارد تومان برای شورای اطلاع‌رسانی دولت.
- گزارش حاضر ضمن توصیف اعتبارات دستگاه‌های حوزه رسانه و نسبت اعتبارات لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ با قانون برنامه هفتم پیشرفت، پیشنهادهایی مشخص برای اصلاح اعتبارات بودجه‌ای و انطباق آن با الزامات قانونی ارائه می‌کند. اهم پیشنهادهای گزارش حاضر در دو محور ماهوی و شکلی عبارت است از:

۱. رفع ابهام و رعایت قوانین و مصوبات مرتبط در برآورد اعتبارات سازمان صدا و سیما نظیر الزام به رعایت تبصره بند «الف» ماده (۷۷) (با موضوع افزایش بودجه سازمان صدا و سیما بر پایه افزایش بودجه سنواتی)، بند «ب» ماده (۷۶) (بند «ث» تبصره «۸» مصوب ۱۴۰۴) قانون برنامه هفتم پیشرفت (با موضوع هزینه‌کرد ۱ درصد از هزینه جاری شرکت‌های دولتی در راستای اخلاق و فرهنگ اسلامی)،
۲. تفکیک اعتبارات خبرگزاری‌های ایکنا و خانه ملت از محل بودجه تجمیعی دستگاه متبوع به منظور شفافیت‌پذیری اعتبارات دستگاه‌های حوزه رسانه.

خلاصه مدیریتی

مسئله اصلی

حوزه رسانه و فضای مجازی یکی از کانون‌های اصلی شکل‌دهی به افکار عمومی، هویت فرهنگی و سرمایه اجتماعی کشور است و نقشی تعیین‌کننده در مواجهه با تهدیدهای نرم، جنگ ترکیبی و رقابت‌های روایت‌محور ایفا می‌کند.

اعتبارات بودجه‌ای اهمیت راهبردی در عملکرد رسانه‌ها دارند و عملاً سیاست‌های دولت نسبت به رسانه‌ها را نشان می‌دهد. همچنین تأکید رهبر معظم انقلاب اسلامی در سخنرانی آذر ۱۴۰۴ بر ضرورت تغییر آرایش رسانه‌ای و تبلیغاتی کشور و تأکیدات احکام قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران در حوزه رسانه، تکالیف صریح و گسترده‌ای برای ارتقای مرجعیت رسانه‌ای، توسعه کمی و کیفی تولیدات، حمایت از محتوای فرهنگی در فضای مجازی و تقویت زیرساخت‌های رسانه‌ای را برعهده دولت و به‌ویژه سازمان صدا و سیما گذاشته است که تحقق این مهم نیازمند اعتبار متناسب است.

در این گزارش سعی شده است نقاط قوت و ضعف لایحه از منظر قوانین و مصوبات مرتبط از جمله قانون برنامه هفتم پیشرفت مورد ارزیابی قرار گیرد. اعتبار پیش‌بینی شده برای دستگاه‌های رسانه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ به شرح زیر است:

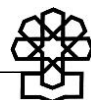
۱. حدود ۳۸ همت برای سازمان صدا و سیما،
۲. حدود ۵۰۰ میلیارد تومان برای خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا)،
۳. حدود ۱۷۵ میلیارد تومان برای خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)،
۴. حدود ۳۰ میلیارد تومان برای شورای نظارت بر صدا و سیما،
۵. حدود ۲۰۰ میلیارد تومان برای شورای اطلاع‌رسانی دولت.

الف) نقاط قوت لایحه

- شفافیت نسبی در اعتبارات استانی: یکی از ابتکارات قابل توجه، ذکر صریح سهم سازمان صدا و سیما در جدول مصارف استانی (توازن منطقه‌ای) است که به عدالت توزیعی کمک می‌کند.
- تداوم ردیف‌های حمایتی از تولیدات محتوایی: ابقای اعتبارات مربوط به توسعه کمی و کیفی برنامه‌های تولیدی (مانند پویانمایی و سریال‌های فاخر) در جداول متفرقه، نشان‌دهنده توجه به تکالیف قانون برنامه هفتم پیشرفت و درک اهمیت تولید محتوای راهبردی دارد.
- شناسایی رسانه به عنوان حوزه‌ای مستقل در جداول بودجه‌ای: به‌رغم محدودیت منابع، اصل تفکیک و شناسایی دستگاه‌های رسانه‌ای در بودجه حفظ شده و این امر امکان تحلیل و مقایسه سالیانه را فراهم می‌کند.

ب) نقاط ضعف لایحه

- ناهم‌راستایی منابع با تکالیف برنامه هفتم پیشرفت: شکاف میان اعتبارات پیش‌بینی شده و نیازهای واقعی اجرای ماده (۷۷) قانون برنامه، مهم‌ترین نقطه ضعف لایحه است.
- کاهش در اعتبارات عمرانی: کاهش شدید اعتبارات عمرانی، به‌ویژه برای صدا و سیما و بخش‌های استانی، در شرایطی رخ داده که نوسازی زیرساخت‌ها و افزایش تاب‌آوری رسانه‌ای یک ضرورت راهبردی است.

- ادغام نابه‌جای ردیف‌های بودجه‌ای: در مورد خبرگزاری‌های خانه ملت و ایکنا، بودجه به‌دلیل ادغام اعتبارات آن خبرگزاری‌ها با سایر وظایف دستگاه مرتبط موجب کاهش شفافیت شده و نظارت مؤثر دیوان محاسبات موضوع اصل (۵۵) قانون اساسی را دشوار می‌کند.

جمع‌بندی و پیشنهادها

عدم تطابق اعتبارات پیش‌بینی شده برای دستگاه‌های رسانه‌ای با تکالیف مقرر در قانون برنامه هفتم پیشرفت، از اصلی‌ترین چالش‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور در حوزه رسانه و فضای مجازی محسوب می‌شود. بررسی‌ها نشان می‌دهد که سطح و ترکیب اعتبارات پیش‌بینی‌شده، به‌ویژه در بخش‌های تولیدی و زیرساختی، تناسب لازم با حجم مأموریت‌ها و الزامات قانونی محول‌شده به دستگاه‌های رسانه‌ای را ندارند و در عمل تحقق اهداف برنامه هفتم را با مخاطره مواجه می‌سازند. از طرفی، لازم است حکم ماده (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، رعایت شود؛ طبق این ماده، «دولت مکلف است احکام قوانینی که طی پنج سال منتهی به ارائه لایحه بودجه، به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و برای آن اعتباری پیش‌بینی نکرده است را به همراه لایحه به مجلس منعکس نماید». این امر در لایحه منعکس نشده است. از این‌رو، رعایت دقیق و کامل احکام قانون برنامه هفتم پیشرفت، اصلی‌ترین پیشنهاد گزارش حاضر در فرایند بررسی و اصلاح لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ است که در همین راستا، پیشنهادهای اصلاحی به‌صورت خلاصه در دو محور شکلی و ماهوی عبارت‌اند از:

الف) پیشنهادهای ماهوی

۱. رعایت تبصره بند «الف» ماده (۷۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت در افزایش بودجه سنواتی سازمان صدا و سیما،
۲. اصلاح سهم سازمان صدا و سیما از جدول ۱۲ متناسب با تثبیت محورهای هشت‌گانه و افزایش منابع جدول،
۳. اصلاح اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای (عمرانی) سازمان صدا و سیما،
۴. تعیین سهم سازمان صدا و سیما در برنامه کاهش تصادفات رانندگی از محل درآمد حاصله از اخذ عوارض از اصل حق بیمه شخص ثالث دریافتی شرکت‌های بیمه‌ای بابت هزینه در امور آگاهی‌رسانی منجر به کاهش تصادفات.

ب) پیشنهادهای شکلی

۱. تفکیک اعتبارات خبرگزاری‌های ایکنا و خانه ملت از محل بودجه تجمیعی دستگاه متبوع به‌منظور شفافیت‌پذیری اعتبارات دستگاه‌های حوزه رسانه.

۱. مقدمه

قانون بودجه را می‌توان آیین‌های اولویت‌های سالیانه هر کشور دانست؛ سندی که از طریق پیش‌بینی منابع درآمدی و نحوه تخصیص آنها، نشان می‌دهد یک جامعه در مقطع زمانی مشخص، چه اولویت‌هایی دارد و چه مسیرهایی را برای حرکت خود برمی‌گزیند. چنانچه این تخصیص منابع مالی با نگاهی برنامه‌محور، منطقی، منصفانه و آینده‌نگر انجام شود، امکان بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های موجود فراهم می‌آید و زمینه برای پیشرفت هم‌زمان اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مهیا می‌شود. در این میان، بودجه حوزه رسانه از جایگاهی ویژه برخوردار است؛ چراکه یکی از اصلی‌ترین

بسترهای شکل‌گیری فرهنگ، هویت و افکار عمومی جامعه به‌شمار می‌رود. بنابراین توجه مسئولان و هدفمند به این حوزه، نه تنها به تقویت سرمایه اجتماعی کمک می‌کند، بلکه می‌تواند محرکی مؤثر برای پیشرفت سایر بخش‌های کشور نیز باشد. از جمله دستگاه‌های مرتبط رسانه‌ای که از بودجه عمومی دولت سهم دریافت می‌کنند، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، شورای نظارت بر صدا و سیما، شورای اطلاع‌رسانی دولت، خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) و خبرگزاری خانه ملت هستند. از آنجاکه تعیین بودجه مشخص برای یک رسانه به جهت ایجاد ابتکار عمل مالی برای آن رسانه حائز اهمیت است، از این رو سهم یکایک رسانه‌هایی که از محل اعتبارات لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ [۱] تأمین شده است، در مقایسه با قانون مصوب بودجه سال ۱۴۰۴ [۲] بررسی و با اهداف قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران [۳] مورد مقایسه قرار گرفته است.

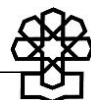
۲. وضعیت اعتبارات دستگاه‌های مرتبط با حوزه رسانه و فضای مجازی

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور، سهم اعتبارات دستگاه‌های حوزه رسانه حدود ۳۹ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده است که نسبت به بودجه ۳۸ هزار میلیارد تومانی [با رشد ۴۳ درصدی سال گذشته]، حدود ۲ درصد رشد داشته است. نسبت سهم اعتبارات دستگاه‌های حوزه رسانه از مصارف عمومی بودجه دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ حدود ۰/۶ درصد است که نشان از جایگاه ضعیف دستگاه‌های حوزه رسانه در اولویت‌های بودجه‌ای کشور دارد. از کل اعتبارات حوزه رسانه همچون سال گذشته بخشی به سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران و بخش دیگر آن به خبرگزاری‌ها و شورای اطلاع‌رسانی دولت و شورای نظارت بر صدا و سیما اختصاص یافته است. برخلاف سال گذشته، اعتبارات خبرگزاری خانه ملت و خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) به صورت معین و تفکیکی مشخص نشده‌اند که لاجرم از مقایسه این گزارش خارج می‌شود. تفصیل این ارقام و مقایسه آن با قانون مصوب بودجه سال ۱۴۰۴ در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. اعتبارات دستگاه‌های حوزه رسانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و مقایسه با مصوب بودجه سال ۱۴۰۴

(میلیون ریال)

ردیف	عنوان دستگاه	مصوب بودجه سال ۱۴۰۴	لایحه بودجه سال ۱۴۰۵	درصد رشد نسبت به سال قبل	نسبت از کل (حدودی)
۱	سازمان صدا و سیما*	۳۷۱.۹۲۷.۰۰۰	۳۸۰.۲۷۰.۰۰۰	۲.۲	۹۷.۶
۲	شورای نظارت بر صدا و سیما	۲۶۲.۰۰۰	۳۰۳.۰۰۰	۱۵.۶	۰/۰۸
۳	سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا)	۴۶۵۰.۰۱۰	۵.۰۶۰.۰۰۰	۸.۸	۱/۳
۴	خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)	۱.۵۹۸.۱۷۲	۱.۷۴۹.۵۵۶	۹.۴	۰/۴۵
۷	شورای اطلاع‌رسانی دولت	۲.۰۰۰.۰۰۰	۲.۰۰۰.۰۰۰	۰	۰/۵
مجموع		۲۸۰.۴۳۷.۱۸۲	۲۸۹.۳۸۲.۵۵۶	۲.۳	۱۰۰
مصارف بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵		۵۹.۵۴۰.۰۰۰.۰۰۰			

نسبت از کل (حدودی)	درصد رشد نسبت به سال قبل	لایحه بودجه سال ۱۴۰۵	مصوب بودجه سال ۱۴۰۴	عنوان دستگاه	ردیف
		۰.۶ درصد		نسبت سهم اعتبارات دستگاه‌های حوزه رسانه از مصارف بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵	

مأخذ: یافته‌های پژوهش.

* مجموع اعتبارات بدون لحاظ درآمدهای سازمان صدا و سیما.

۱-۲. سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران (جدول ۷ ب)، احکام متفرقه و درآمدها

مجموع اعتبارات سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، حدود ۴۹ هزار میلیارد تومان برآورد شده است. ۱۱ هزار میلیارد تومان مربوط به درآمد این سازمان و ۳۸ هزار میلیارد تومان مربوط به اعتباراتی است که در پیش‌بینی‌ها از منابع عمومی کشور به این سازمان اختصاص داده شده است. مجموع اعتبارات پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ سازمان با لحاظ درآمدها ۸/۴ درصد رشد داشته است و مجموع اعتبارات پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ سازمان نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴، بدون لحاظ درآمدهای اختصاصی حدود ۲/۲ درصد رشد داشته که نسبت به رشد سال گذشته شاهد افت چشمگیری است.

از جمله اعتبارات هزینه‌ای پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ برای سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی از محل جدول ۷-ب اعتبارات دستگاه‌های مستقل ذیل دستگاه سیاستگذار حدود ۳۲ هزار میلیارد تومان است که نسبت به سال قبل ۱۶ درصد افزایش داشته است. گفتنی است ۹ هزار میلیارد تومان از اعتبارات هزینه‌ای از محل جدول ۷-۱ (اعتبارات متفرقه انتقال یافته به جدول ۷-ب) مربوط به توسعه کمی و کیفی برنامه‌های تولیدی پویانمایی، مستند، فیلم و سریال است که نسبت به سال گذشته حدود ۱۳ درصد رشد داشته است و از ردیف‌های با محل مصرف مشخص در امور تولیدی محسوب می‌شود. همچنین یک هزار میلیارد تومان از اعتبارات سازمان صدا و سیما در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ از محل جدول ۱۲ موضوع بند «ب» ماده (۷۶) (هزینه‌کرد ۱ درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی) در راستای اجرای بند «الف» ماده (۷۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت [۴] برای این سازمان پیش‌بینی شده است که ۳۰ درصد کاهش داشته است. موضوع ردیف «کمک به تولید آثار فرهنگی و افزایش آگاهی عمومی» با طبقه بندی ۱۰۳-۵۵۰۰۰۰ در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴ به‌طور کلی کاهش حدود ۳۵ درصدی را داشته است. در حالی که این ردیف بودجه در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ براساس مصوبه جلسه ۱۴۰۳/۰۷/۲۵ هیئت وزیران به میزان ۱ درصد از بودجه عمرانی کشور اختصاص یافته بود، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ این ردیف بودجه بدون ذکر منبع و صرفاً به‌عنوان کمک به سازمان صدا و سیما برای کمک به تولید آثار فرهنگی و افزایش آگاهی عنوان شده است. از طرفی این ردیف در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ با رویکردی ترکیبی در دو محور هزینه‌ای و عمرانی پیش‌بینی شده بود، محور اعتبارات عمرانی برای این ردیف در لایحه بودجه سال آتی به‌طور کلی حذف و محور اعتبارات هزینه‌ای هم کاهش قابل توجه داشته است.

در بخش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران از محل جدول شماره ۷-ب اعتبارات دستگاه‌های مستقل ذیل دستگاه سیاستگذار ۱۲۰۰ میلیارد تومان سهم می‌برد که نسبت به سال

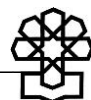
گذشته حدود ۳۶ درصد کاهش داشته است. با استناد به بند «۴۰» ماده (۱) قانون الزامات و احکام مورد نیاز قوانین و بودجه‌های سنواتی در جدول الزامات مصارف لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور، سهمی ۰/۸ درصدی به سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی از محل اعتبارات قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته و اعتبارات توسعه روستایی و محرومیت‌زدایی اختصاص داده شده است که حدود ۱۴۰۰ میلیارد تومان با لحاظ تفکیک استانی است. هرچند شفافیت اختصاص ۰/۸ درصدی و ذکر عنوان سازمان در جدول (۱۰-ج) را می‌توان از ابتکارات این لایحه دانست؛ اما درعین حال نکته قابل توجه کاهش شدید ۶۷ درصدی این سهم نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴ است که سهمی حدود ۲/۴ درصد از این محل داشته است. اشکال دیگر الزام به استفاده این اعتبارات بودجه‌ای در پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای است، درحالی که علاوه بر نیازهای زیرساختی و فنی؛ یکی از مشکلاتی که استان‌ها دارند، کمبود اعتبارات هزینه‌ای برای تولید محتوا است. عملکرد استان‌ها در تولید محتوا در گزارش عملکرد سال اول برنامه هفتم پیشرفت [۴] فقط ۱ درصد گزارش شده است که نشان از نیاز شدید به اعتبارات حمایتی برای تولید محتوا است.

درمجموع اعتبارات اختصاص یافته به بخش تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی کاهش شدید مشاهده می‌شود که با توجه به آسیب جدی به سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران ازجمله ساختمان شیشه‌ای در جریان جنگ ۱۲ روزه و لزوم به‌روزرسانی تجهیزات تولید و انتشار محتوا در راستای تقویت مرجعیت رسانه‌ای سازمان متناسب با فناوری‌های روز نیازمند بازنگری جدی است.

جدول ۲. تصویر کلی اعتبارات سازمان صدا و سیما در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و مقایسه با بودجه مصوب سال ۱۴۰۴

(میلیون ریال)

ردیف	شماره دستگاه / طبقه‌بندی	محل	عنوان	اعتبارات	مصوب بودجه سال ۱۴۰۴	لایحه بودجه سال ۱۴۰۵	درصد رشد
۱	۲۸۳۵۰۰	جدول شماره ۷ ب - اعتبارات دستگاه‌های مستقل ذیل دستگاه سیاستگذار	اعتبارات هزینه‌ای از منابع عمومی	اعتبارات هزینه‌ای	۲۷۷.۱۰۰.۰۰۰	۳۲۲.۸۷۰.۰۰۰	۱۶.۵
۲	۷۵۰۰۰۰-۶۰	جدول ۷-۱- اعتبارات متفرقه انتقال یافته به جدول ۷-ب	سازمان صدا و سیما- توسعه کمی و کیفی برنامه‌های تولیدی پویانمایی، مستند، فیلم و سریال*		۸۰.۰۰۰.۰۰۰	۹۰.۱۰۰.۰۰۰	۱۲.۶
۳	۵۵۰۰۰۰- ۱۰۳	جدول ۹	سازمان صدا و سیما - کمک به تولید آثار فرهنگی و افزایش آگاهی عمومی**		۳۰.۰۰۰.۰۰۰	۱۹.۶۰۰.۰۰۰	-۳۴.۶
۷	۵۵۰۰۰۰-۱۵	جدول ۹	تسویه بدهی سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و نیروهای مسلح به شرکت ارتباطات زیرساخت***		۲.۰۰۰.۰۰۰	۲.۵۷۰.۰۰۰	۲۸.۵
۴	۵۰۰۰۰-۱۴۱	جدول ۹	صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران - تکتا		۷۰۰.۰۰۰	۷۳۰.۰۰۰	۴
۵	۲۸۳۵۰۰	جدول ۱۲- موضوع «ب» ماده (۷۶) (هزینه کرد یک تولیدات و مرجعیت رسانه ملی	سازمان صدا و سیما - تقویت		۱۵.۰۰۰.۰۰۰	۱۰.۵۰۰.۰۰۰	-۳۰

ردیف	شماره دستگاه / طبقه‌بندی	محل	عنوان	اعتبارات	مصوب بودجه سال ۱۴۰۴	لایحه بودجه سال ۱۴۰۵	درصد رشد
		درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی)	در حوزه‌های تولید و تخصصی مختلف در راستای اجرای بند «الف» ماده (۷۷) ق.ب.ه.پ				
۶	۲۸۳۵۰۰	جدول شماره ۷ ب - اعتبارات دستگاه‌های مستقل ذیل دستگاه سیاستگذار	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۹.۱۶۷.۰۰۰	۱۲.۲۵۵.۰۰۰	-۳۶
۷	۲۸۳۵۰۰	۱۰-ج: جدول مصارف استانی در سال ۱۴۰۵	سهم از اعتبارات توازن منطقه‌ای برای فعالیت‌های صدا و سیمای استان‌ها با تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها****		۲۹.۹۶۰.۰۰۰	۱۴.۳۱۵.۰۰۰	-۵۲.۲
۸	۲۸۳۵۰۰	پیوست ۳- جدول بودجه شرکت‌های دولتی زیان‌ده در سال ۱۴۰۴ در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	درآمد سازمان صدا و سیما	اعتبارات درآمدی	۸۰.۰۰۰.۰۰۰	۱۱۰.۰۰۰.۰۰۰	۳۷.۵
۹	۱۴۰۱۸۴	پیوست شماره ۲ - جدول شماره ۳ - درآمدها و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی	درآمد حاصل از تبلیغات ناشی از پخش مسابقات ورزشی موضوع بند «الف» ماده (۷۸) ق.ب.ه.پ***		۵.۰۰۰.۰۰۰	۵.۰۰۰.۰۰۰	۰
۱۰	۱۴۰۱۰۳	پیوست شماره ۲ - جدول شماره ۴ - درآمدها ، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی‌های مالی برحسب دستگاه و جزء	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی			۲۰۰.۰۰۰	-
۱۱	۲۹۳۸۸۰	پیوست ۳- جدول بودجه شرکت‌های دولتی سودده و سربه‌سر در سال ۱۴۰۴ در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	درآمد شرکت سهامی انتشارات سروش (از شرکت‌های تابعه سازمان صدا و سیما)		۴۷۱.۹۰۰	۴۹۸.۴۴۹	۵.۶
مجموع اعتبارات سهم منابع عمومی و درآمدها					۴۵۱.۹۲۷.۰۰۰	۴۹۰.۲۷۰.۰۰۰	۸.۴
مجموع اعتبارات بدون لحاظ درآمدها*****					۳۷۱.۹۲۷.۰۰۰	۳۸۰.۲۷۰.۰۰۰	۲.۲
مصارف بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵					۵۹.۵۴۰.۰۰۰.۰۰۰		
نسبت سهم بودجه عمومی سازمان صدا و سیما از مصارف بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵					۰.۶ درصد		

مأخذ: یافته‌های پژوهش.

* این طبقه‌بندی در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ با عنوان توسعه کمی و کیفی برنامه‌های تولیدی پویانمایی، مستند فیلم و سریال، سریال حضرت موسی کلیم الله (۲۰۰۰) میلیون ریال، سریال سلمان فارسی (۲۰۰۰) میلیون ریال، تحقیق، نگارش و پیش تولید پنج سریال (الف) ویژه جدید (۶۰۰۰ میلیون ریال) و اجرای طرح نشانکی (سیگنالی) (۳۰۰۰ میلیون ریال) شناخته می‌شد.

** این طبقه‌بندی در بودجه سال ۱۴۰۴ با عنوان «سازمان برنامه و بودجه کشور - کمک به تولید آثار فرهنگی و افزایش آگاهی عمومی از جمله شبکه ملی کشاورزی - معادل یک درصد از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۳۰۰.۰۰۰.۰۰۰ میلیون ریال از طریق سازمان صدا و سیما» شناخته می‌شد.

*** اعتبارات این ردیف به دلیل مشخص نبودن سهم سازمان صدا و سیما در سرجمع اعتبارات آن محاسبه نشده است.

**** موضوع سهم از اعتبارات توازن منطقه‌ای برای فعالیت‌های صدا و سیمای استان‌ها در قانون سال ۱۴۰۴ ذیل جدول (۱۰-ج) به این صورت تعیین شده بود که می‌بایست حداقل ۷ درصد از اعتبارات هر استان موضوع «توازن - ۲» طرح‌های ملی پیوست شماره یک واقع در استان» بابت تقویت دفاتر خبری شهرستان‌ها، زنجیره

(سریال) سازی و پویانمایی، مستندات فاخر با قابلیت پخش مَلّی توسط صدا و سیما هزینه شود. این موضوع در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، این گونه ذکر شده است که از محل توازن سازمان ۰/۸ درصد سهم می‌برد و سال گذشته هم ۲/۴ درصد سهم برده است که با متن قانون بودجه سال ۱۴۰۴ اختلاف دارد.

***** در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ سازمان صدا و سیما مبلغ ۵۰۰ میلیارد تومان (۵۰۰ میلیون ریال) از محل جدول ۱۴ (منابع اجرای تکالیف جدید قانون برنامه هفتم پیشرفت از محل ماده (۸) قانون هدفمندی یارانه‌ها (به شرح جدول ۱-۱۴) دریافت می‌کرده است، از آنجا که اثری از آن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ نیست، در سرجمع حساب شده است ولی در ردیف‌های جدول ذکر نشده است. همچنین علت تفاوت عدد کنونی بودجه سال ۱۴۰۴ سازمان صدا و سیما با گزارش مرکز منتشر شده در انتهای سال ۱۴۰۳، تغییراتی است که بعد از اصلاحات لایحه و در قانون اعمال شده است.

۲-۲. شورای نظارت بر سازمان صدا و سیما

مجموع اعتبارات شورای نظارت بر سازمان صدا و سیما در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، حدود ۳۰ میلیارد تومان در نظر گرفته شده است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴ که حدود ۲۶ میلیارد تومان بود، ۱۵/۶ درصد افزایش داشته است. بودجه شورای نظارت در بخش اعتبارات هزینه‌ای (۲۸ میلیارد تومان) حدود ۱۶ درصد افزایش یافته و در بخش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (۲ میلیارد و ۳۰۰ میلیون تومان) نسبت به سال گذشته فقط حدود ۴ درصد افزایش داشته است. مقایسه اعتبارات شورای نظارت بر صدا و سیما را می‌توان در جدول ۳ مشاهده کرد.

جدول ۳. اعتبارات شورای نظارت بر صدا و سیما در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و مقایسه با بودجه مصوب سال ۱۴۰۴

(میلیون ریال)

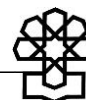
شماره طبقه‌بندی	عنوان	هزینه‌ای			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع		
		مصوب ۱۴۰۴	لایحه ۱۴۰۵	درصد رشد	مصوب ۱۴۰۴	لایحه ۱۴۰۵	درصد رشد	مصوب ۱۴۰۴	لایحه ۱۴۰۵	درصد رشد
۱۰۱۰۵۰	شورای نظارت بر صدا و سیما	۲۴۰.۰۰۰	۲۸۰.۰۰۰	۱۶.۶	۲۲.۰۰۰	۲۳.۰۰۰	۴.۵	۲۶۲.۰۰۰	۳۰۳.۰۰۰	۱۵.۶

مأخذ: یافته‌های پژوهش.

۲-۳. سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا)

مجموع اعتبارات خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ حدود ۹ درصد نسبت به اعتبارات این دستگاه در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ رشد داشته است. اعتبارات این دستگاه در بخش اعتبارات هزینه‌ای نسبت به مصوب بودجه سال پیش حدود ۸ درصد رشد داشته و همچون سال پیشین اعتبارات این دستگاه در بخش تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با هدف جبران عقب‌افتادگی سال‌های متمادی، رشد بیشتری نسبت به اعتبارات هزینه‌ای این سازمان و در حدود ۱۵ درصد داشته است تا به مبلغ ۱۵ میلیارد تومان برسد.

همچنین گفتنی است در پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ مبلغ ۱۳۷ میلیارد تومان به‌عنوان درآمد خبرگزاری ایرنا در نظر گرفته شده است. مجموع اعتبارات این خبرگزاری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ با احتساب درآمد حدود ۶۴۴ میلیارد تومان است. گفتنی است که براساس اساسنامه سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به‌عنوان دستگاه سیاستگذار این خبرگزاری محسوب شده، بنابراین اعتبارات این دستگاه از نظر قانونی پس از موافقت دستگاه سیاستگذار قابل تخصیص خواهد بود. مقایسه ارقام بودجه این خبرگزاری از محل منابع عمومی کشور در لایحه سال ۱۴۰۵ و قانون بودجه سال ۱۴۰۴ در جدول ۴ قابل ملاحظه است.

جدول ۴. اعتبارات عمومی خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵
و مقایسه با بودجه مصوب سال ۱۴۰۴

(میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	هزینه‌ای			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع	
		مصوب سال ۱۴۰۴	لایحه بودجه سال ۱۴۰۵	درصد رشد	مصوب سال ۱۴۰۴	لایحه بودجه سال ۱۴۰۵	درصد رشد	مصوب سال ۱۴۰۴	لایحه بودجه سال ۱۴۰۵
۲۸۲۵۰۰	خبرگزاری جمهوری اسلامی	۴.۵۲۰.۰۰۰	۴.۹۱۰.۰۰۰	۸.۶	۱۳۰.۰۱۰	۱۵۰.۰۰۰	۱۵.۳	۴.۶۵۰.۰۱۰	۵.۰۶۰.۰۰۰
									۸.۸

مأخذ: یافته‌های پژوهش.

۴-۲. خبرگزاری‌های دانشجویان ایران (ایسنا) و خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)

خبرگزاری‌های دانشجویان ایران (ایسنا) و خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) طبق بودجه‌های سنواتی گذشته ذیل سازمان جهاد دانشگاهی تعریف می‌شوند. تفاوتی که لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ نسبت به سال پیش دارد، قرار دادن بودجه خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) در کنار دیگر برنامه‌های سازمان جهاد دانشگاهی است، هرچند تعیین بودجه مشخص برای یک خبرگزاری به جهت ایجاد ابتکار عمل مالی برای آن خبرگزاری حائز اهمیت بوده و تعیین ردیف بودجه مشخص برای خبرگزاری ایکنا در بودجه سه سال اخیر نسبت به بودجه سال‌های پیش اقدامی مثبت تلقی می‌شد، اما در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ این تفکیک مشاهده نمی‌شود. بنابراین، این ادغام مانع مقایسه بودجه خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) در سال آتی با بودجه مصوب سال گذشته می‌شود که از منظر بودجه‌نویسی چندان مطلوب نیست. پیشنهاد مشخص تفکیک و روشن شدن مبلغ دقیق اعتبارات این رسانه است.

مجموع اعتبارات خبرگزاری ایسنا به عنوان کمک به این رسانه در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ حدود ۱۶۰ میلیارد تومان تعیین شده بود که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ با حدود ۹ درصد افزایش مبلغ ۱۷۵ میلیارد تومان برآورد شده است. مقایسه ارقام بودجه دو سال اخیر این خبرگزاری در جدول ۵ قابل مشاهده است.

جدول ۵. اعتبارات خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵
و مقایسه با بودجه مصوب سال ۱۴۰۴

(میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	هزینه‌ای			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع	
		مصوب سال ۱۴۰۴	لایحه بودجه سال ۱۴۰۵	درصد رشد	مصوب سال ۱۴۰۴	لایحه بودجه سال ۱۴۰۵	درصد رشد	مصوب سال ۱۴۰۴	لایحه بودجه سال ۱۴۰۵
۱۱۳۶۲۴	جهاد دانشگاهی - کمک به خبرگزاری ایسنا	۱.۵۸۳.۷۹۷	۱.۷۲۶.۳۴۰	۹	۱۴.۳۷۵	۲۳.۲۱۶	۶۱.۵	۱.۵۹۸.۱۷۲	۱.۷۴۹.۵۵۶
									۹.۴

مأخذ: یافته‌های پژوهش.

۵-۲. خبرگزاری خانه ملت

بودجه خبرگزاری خانه ملت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ ذیل جدول ۷-ج موضوع ردیف‌های تجمیع شده در دستگاه‌های اجرایی جدول ۷-ب آمده است. بودجه این خبرگزاری همچون خبرگزاری قرآنی (ایکنا) به صورت تفکیکی مشخص نیست و در کنار محورهای همچون: ۱. سامانه هوشمندسازی قوه مقننه، ۲. شورای راهبری تنقیح قوانین، ۳. خبرگزاری خانه ملت، ۴. کتابخانه، موزه و اسناد تجمیع شده است. هرچند تعیین بودجه مشخص برای یک خبرگزاری به منظور ایجاد ابتکار عمل مالی و استقلال رسانه‌ای و شفافیت در محاسبه سرجمع اعتبارات رسانه‌ای کشور حائز اهمیت است، اما این تفکیک برخلاف سال گذشته رعایت نشده است و امکان مقایسه را هم سلب می‌کند.

۶-۲. شورای اطلاع‌رسانی دولت

بودجه شورای اطلاع‌رسانی دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ در نسبت با قانون بودجه سال ۱۴۰۴ بدون تغییر به میزان ۲۰۰ میلیارد تومان برآورد شده است. گفتنی است اعتبار برآورد شده فقط مربوط به هزینه‌های جاری شورای اطلاع‌رسانی دولت است که برای آن هم هیچ برنامه‌ای نسبت به بودجه دریافتی، برای شورا در لایحه بودجه مشاهده نمی‌شود و برای بخش تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هیچ اعتباری در نظر گرفته نشده است.

جدول ۶. اعتبارات شورای اطلاع‌رسانی دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و مقایسه با بودجه مصوب سال ۱۴۰۴

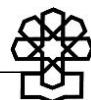
(میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	هزینه‌ای			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع	
		مصوب سال ۱۴۰۴	لایحه بودجه سال ۱۴۰۵	درصد رشد	مصوب سال ۱۴۰۴	لایحه بودجه سال ۱۴۰۵	درصد رشد	مصوب سال ۱۴۰۴	لایحه بودجه سال ۱۴۰۵
۵۵۰۰۰۰-۵۰	شورای اطلاع‌رسانی دولت	۲.۰۰۰.۰۰۰	۲.۰۰۰.۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۲.۰۰۰.۰۰۰	۲.۰۰۰.۰۰۰

مأخذ: یافته‌های پژوهش.

۳. تحلیل وضعیت لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ با قانون برنامه هفتم پیشرفت و سایر قوانین نسبت به بودجه رسانه

قانون بودجه، به عنوان سند یک ساله مالی و اجرایی اداره کشور، تابعی از سند بالادستی خود یعنی برنامه پنج ساله است و این مهم یکی از اصول جدی نظام برنامه‌نویسی و بودجه‌ریزی موفق و کارآمد است. با توجه به آنکه تحقق کامل اهداف برنامه هفتم در این حوزه در سال نخست حدود ۳۳ درصد برآورد شده است [۴]، انتظار می‌رفت در سال دوم برنامه، شاهد تقویت منابع و هم‌راستاسازی جدی‌تر بودجه با تکالیف مندرج در برنامه باشیم؛ اما در مقابل، کاهش یا رشد ناچیز اعتبارات رسانه‌ای، به‌ویژه در بخش‌های تولیدی و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، عملاً دستیابی به اهداف کمی و کیفی برنامه را با مخاطره جدی مواجه می‌سازد و نه تنها به جبران عقب‌ماندگی سال اول تحقق اهداف برنامه کمکی

نکرده، بلکه به انباشت عقب‌ماندگی‌های برنامه در سال آینده منجر خواهد شد. در ادامه بررسی دقیق و جزئی برنامه پرداخته می‌شود:

۳-۱. بند «ب» ماده (۷۵)

«بند «ب» - به منظور احصای دقیق و برخط داده‌های آماری ... وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و مرکز ملی آمار ایران و راهبری و نظارت مرکز رصد و برنامه‌ریزی و ارزیابی شورای عالی انقلاب فرهنگی و با رعایت اصل بیست‌وپنج قانون اساسی و قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی نسبت به راهاندازی سامانه رصد، پایش و سنجش مستمر شاخص‌های فرهنگ عمومی، سبک زندگی مردم، مرجعیت رسانه‌ای و وضعیت ارتباطات کشور اقدام نمایند».

راهاندازی سامانه رصد و پایش [به اختصار] شاخص‌های فرهنگ و رسانه به عنوان یکی از احکام قانون برنامه هفتم پیشرفت در دو سال پیاپی قانون بودجه سال ۱۴۰۴ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ دارای ردیف بودجه‌ای است. راهاندازی این سامانه برای فرهنگ کشور و تعیین اولویت‌های رسانه‌ای کشور بسیار پراهمیت و ضروری است؛ اما در عین حال بودجه راهاندازی این سامانه در سال دوم تخصیص کاهش داشته است. البته باید به این نکته توجه داشت که هیچ عملکردی از ورود به مرحله اجرا نسبت این سامانه در عملکرد سال اول برنامه هفتم پیشرفت توسط دستگاه‌های متولی گزارش نشده است. انتظار می‌رفت در دومین سال تخصیص بودجه به این موضوع برنامه‌های متناسب با راهاندازی این سامانه به همراه تخصیص بودجه و سهم هر دستگاه مشخص شده باشد. پیشنهاد می‌شود در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ برنامه‌های عملیاتی و سهم هر دستگاه در راهاندازی این سامانه ضروری مشخص شود. در غیر این صورت به نظر می‌رسد که مفاد بند «پ» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم رعایت نشده است که این امر به منزله نقض صدر اصل (۵۲) (مبنی بر تهیه لایحه بودجه براساس ترتیبات قانونی) است.

جدول ۷. اعتبارات راهاندازی سامانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و مقایسه با بودجه مصوب سال ۱۴۰۴

(میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	مصوب سال ۱۴۰۴	لایحه بودجه سال ۱۴۰۵	درصد رشد
جدول ۱۲	راهاندازی سامانه رصد، پایش و سنجش مستمر شاخص‌های فرهنگ عمومی، سبک زندگی مردم، مرجعیت رسانه‌ای	۲۵۰.۰۰۰	۲۰۰.۰۰۰	-۲۰

۳-۲. بند «الف» ماده (۷۷)

«بند الف - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است در راستای ارتقای رسانه ملی به عنوان مرجعیت رسانه‌ای پوشش حداکثری و پاسخگویی به نیازهای تمامی مخاطبان و ارتقای شاخص‌های هویت ملی و انقلابی آنان با ساماندهی شبکه‌ها، برون‌سپاری و خرید خدمات، صنعتی‌سازی از طریق ارتقای فناوری‌های تولید و پوشش صد درصدی

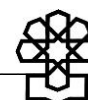
استان‌ها، توسعه کمی و کیفی برنامه‌های تولیدی (ملی، استانی، برون مرزی) و حمایت از تولید محتوای فرهنگی و هنری در فضای مجازی نسبت به تحقق سنجه‌های جدول ذیل [۱-۱۶] تا پایان برنامه اقدام نموده و گزارش سنجه‌های عملکردی را سالانه به مجلس ارسال کند. دولت مکلف [است] منابع مورد نیاز این اقدامات را تأمین کند.»

منابع تخصیصی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ برای تحقق احکام تولیدی مندرج در بند «الف» ماده (۷۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت در جدول ۱-۱۶، تناسب لازم با برآوردهای رسمی سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران ندارد. برآورد حدود ۲۱ هزار میلیارد تومانی سازمان [۵] برای تحقق اهداف این جدول، در برابر اعتبارات منظور شده در لایحه، شکاف قابل توجهی را نشان می‌دهد. عدم تناسب بودجه اختصاص یافته و این شکاف می‌تواند به تضعیف کیفیت برنامه‌های تلویزیونی و رادیویی و در نهایت فاصله گرفتن رسانه ملی از هدف مرجعیت رسانه‌ای منجر شود. نتایج نظرسنجی‌های مرکز تحلیل اجتماعی «متا» نشان می‌دهد که در میان قالب‌های مختلف برنامه‌سازی، مجموعه‌های تلویزیونی (سریال) بیشترین سهم مخاطب را به خود اختصاص داده‌اند و در این میان، تولیدات نمایشی «الف ویژه» بالاترین سطح جذب و ماندگاری مخاطب را دارا هستند [۶]. همچنین تجربه سال‌های گذشته نشان داده است که کاهش منابع، مستقیماً خود را در افت جذابیت در محتوای تولیدی، کاهش مخاطب و تضعیف اعتماد عمومی بازنمایی می‌کند. بدون اصلاح منابع اختصاص یافته به این احکام، تحقق عملی این تکالیف به سطح شعار و یا تولیدات بدون کیفیت تقلیل خواهد یافت. با توجه به تکلیف دولت در تأمین منابع اقدام‌های جدول ۱-۱۶ در قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران، اصلاحات و تأمین منابع لازم برای تحقق این هدف از برنامه هفتم پیشرفت ضروری، پیشنهاد می‌شود.

۳-۳. تبصره بند «الف» ماده (۷۷)

«تبصره- به منظور تحقق تکالیف و شاخص‌های تعیین شده در این قانون برای سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، سازمان مکلف است در سال اول برنامه، علاوه بر افزایش سنواتی، نسبت به افزایش چهل و سه درصدی (۴۳٪) سهم دولت در تأمین اعتبارات سال ۱۴۰۲ سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران اقدام کند و این افزایش را در سنوات بعد از سال ۱۴۰۳ نیز پایه افزایش بودجه سنواتی قرار دهد.»

با وجود تفاسیر متعدد، در مجموع مستند به تبصره بند «الف» ماده (۷۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سه تفسیر مشخص از لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ را می‌توان برای عبارت «افزایش بودجه سنواتی» که در این تبصره مبنای افزایش بودجه سازمان صدا و سیما طی سال‌های اجرای برنامه قرار گرفته، در نظر گرفت که عبارت‌اند از: میزان رشد بودجه عمومی دولت، میزان رشد اعتبارات دستگاه‌های اجرایی و میزان رشد اعتبارات حوزه فرهنگ [۷]. میزان افزایش بودجه عمومی دولت، نزدیک‌ترین معادل برای عبارت مندرج در تبصره بند «الف» ماده (۷۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت، تحت عنوان «افزایش بودجه سنواتی» است. مجموع بودجه عمومی کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، ۵۹۵۴ هزار میلیارد تومان برآورد شده است. این عدد در قانون بودجه سال ۱۴۰۴، ۵۳۸۴ هزار میلیارد تومان است. بنابراین درصد رشد مصارف بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، ۱۰/۵۷ درصد است.

با توجه به افزایش ۱۱ درصدی بودجه عمومی دولت و رشد ۲ درصدی اعتبارات سازمان صدا و سیما در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴، حکم مقرر در تبصره ماده (۷۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت نقض شده است. با این حال، با توجه به الزام لایحه به افزایش ۲۰ درصدی حقوق کارکنان سازمان صدا و سیما، همچنین تنوع و گستردگی تکالیف پیش‌بینی‌شده برای این سازمان در جدول ۱-۱۶ ماده (۷۷) برنامه هفتم و نیز فاصله قابل توجه میان اعتبارات پیش‌بینی‌شده در لایحه و برآورد حدود ۲۱ همت سازمان برای اجرای تکالیف جدول ۱-۱۶ این پرسش جدی مطرح می‌شود که تحقق کامل اهداف ماده (۷۷) قانون برنامه هفتم توسعه تا چه اندازه امکان‌پذیر خواهد بود. از این رو، ناکافی بودن اعتبارات پیش‌بینی‌شده برای جدول مذکور را می‌توان مهم‌ترین ضعف لایحه در حوزه رسانه و فضای مجازی دانست. در نهایت رعایت قانون و افزایش بودجه سازمان مطابق افزایش بودجه سنواتی پیشنهاد می‌شود.

۳-۴. عدم توجه به سهم صدا و سیما در برنامه کاهش تصادفات رانندگی

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، به‌رغم نقش مؤثر سازمان صدا و سیما در فرهنگ‌سازی، آموزش عمومی و اطلاع‌رسانی در حوزه ایمنی ترافیک، سهم و اعتبار مشخصی برای ایفای نقش این سازمان در برنامه کاهش تصادفات رانندگی پیش‌بینی نشده است. براساس جدول ۵ قانون بودجه سال ۱۴۰۵، و به استناد بند «۲۵» ماده (۱) [قانون «الزامات و احکام مورد نیاز قوانین بودجه سنواتی»](#) [۸]، درآمد حاصل از اخذ عوارض از اصل حق بیمه شخص ثالث دریافتی شرکت‌های بیمه‌ای بابت هزینه در امور منجر به کاهش تصادفات رانندگی پیش‌بینی شده است. میزان این درآمد در سال ۱۴۰۵ معادل ۱۵ هزار میلیارد تومان برآورد شده است.

جدول ۸. درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی مالی، مندرج در جدول ۵ لایحه بودجه سال ۱۴۰۵

میلیون ریال

شماره طبقه بندی	عنوان	جمع کل عمومی و اختصاصی ۱۴۰۵		
		ملی	استانی	جمع کل
۱۶۰۱۱۱	درآمد حاصل از اخذ عوارض از اصل حق بیمه شخص ثالث دریافتی شرکت‌های بیمه‌ای بابت هزینه در امور منجر به کاهش تصادفات	۳۸۵.۰۰۰.۰۰۰	۰	۳۸۵.۰۰۰.۰۰۰

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور.

مصارف مرتبط با این درآمد، در جدول ۷-۱ که به اعتبارات ردیف‌های منتقل شده به جدول ۷ دستگاه‌های اجرایی تعلق دارد، به ترتیب میزان مصارف برای چهار دستگاه سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای کشور (۷۰۰ میلیارد تومان)، سازمان اورژانس کشور (۴۱۰ میلیارد تومان)، فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران (۳۰۰ میلیارد تومان)، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران (۹۰ میلیارد تومان) در نظر گرفته شده و نامی از سازمان صدا و سیما به میان نیامده است.

این در حالی است که در قوانین بودجه سال‌های گذشته، سهم و نقش مؤثر سازمان صدا و سیما از حیث آموزش، فرهنگ‌سازی و آگاهی‌بخشی، در اجرای برنامه‌های مرتبط با کاهش تصادفات رانندگی به‌صراحت مورد توجه قرار گرفته

است؛ به‌نحوی که مطابق بند «ت» تبصره «۱۴» قانون بودجه سال ۱۴۰۳، شرکت‌های بیمه مکلف شده‌اند مبلغ یک هزار میلیارد تومان از محل اصل حق بیمه شخص ثالث دریافتی را در اختیار دستگاه‌هایی از جمله سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، سازمان اورژانس کشور، جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران و سازمان صدا و سیما و سیمای جمهوری اسلامی ایران قرار دهند. به‌نظر می‌رسد عدم پیش‌بینی اعتبار متناظر برای سازمان صدا و سیما در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، به تضعیف کلی هدف این حکم قانونی در امور آگاهی‌رسانی به کاهش تصادفات رانندگی و نقش این سازمان در تحقق این هدف منجر خواهد شد.

۴. چالش‌ها و کاستی‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۵

۴-۱. غیبت رویکرد تحولی و اجرایی‌سازی توصیه «تغییر آرایش رسانه‌ای و تبلیغاتی کشور» در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵

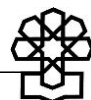
به‌رغم تأکیدات صریح مقام معظم رهبری بر ضرورت «تغییر آرایش رسانه‌ای و تبلیغاتی کشور» [۹]، لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ فاقد هرگونه ردیف، برنامه یا ابتکار مالی مشخص درخصوص راهبری این ضرورت است. نبود نگاه تحولی سیاستی بالادستی در تقسیم بودجه کشور، تعریف پروژه‌های هدفمند و پیش‌بینی منابع اختصاصی برای بازآرایی ساختار و آرایش رسانه‌ای و تبلیغاتی کشور نسبت به اولویت‌های محتوایی نشان می‌دهد که این توصیه راهبردی هنوز توسط سیاستگذاران مالی جدی گرفته نشده است.

۴-۲. بی‌توجهی به جبران خسارات و افزایش تاب‌آوری زیرساخت‌های رسانه‌ای پس از جنگ ۱۲ روزه

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ هیچ ردیف مشخصی نسبت به جبران خسارات وارده به زیرساخت‌های رسانه‌ای کشور در جریان جنگ ۱۲ روزه و بازگرداندن ظرفیت‌های از دست‌رفته در حوزه رسانه، به‌ویژه آسیب‌های جدی وارد شده به سازمان صدا و سیما از جمله ساختمان شیشه‌ای، مشاهده نمی‌شود. این در حالی است که برآوردهای اولیه سازمان، نیاز مبلغی بالغ بر ۱۰ هزار میلیارد تومان برای جبران خسارات، بازسازی و تجهیز مجدد این مجموعه را نشان می‌دهد. فراتر از موضوع بازسازی، لایحه بودجه به‌طور کلی فاقد نگاه پیشگیرانه و آینده‌نگر نسبت به افزایش تاب‌آوری درخصوص زیرساخت‌های رسانه‌ای در برابر تهدیدهای سخت، نیمه‌سخت و ترکیبی است. اعتباراتی برای مقاوم‌سازی و پشتیبان‌سازی مراکز پخش و تولید، توزیع جغرافیایی زیرساخت‌ها و ارتقای سامانه‌های جایگزین تداوم‌بخش پیش‌بینی نشده است. این موجب می‌شود صدا و سیما و سایر زیرساخت‌های حیاتی رسانه‌ای در مواجهه با بحران‌های مشابه، همچنان آسیب‌پذیر باقی بماند.

۴-۳. کاهش معنادار و ابهام در سهم اعتبارات استانی صدا و سیما از محل توازن منطقه‌ای جدول ۱۰-ج

بند «۴۰» ماده (۱) قانون الزامات و احکام مورد نیاز قوانین بودجه‌های سنواتی به‌صراحت تعیین سهم از اعتبارات توازن منطقه‌ای برای فعالیت‌های صدا و سیمای استان‌ها را مطرح کرده است؛ اما تعیین میزان سهم را در اختیار دولت قرار

داده است. تثبیت این حکم در یک قانون دائمی جنبه مثبت ماجرا است؛ اما از آنجاکه این سهم مشخص نیست، می‌تواند محل سؤال و مناقشه قرار گیرد.

در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ این سهم حداقل ۷ درصد از محل توازن ۲ در جدول ۱۰-ج تعیین شده بود که مبلغ آن حدود ۳ همت می‌شد. سهم سازمان صدا و سیما از محل توازن منطقه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، هشت دهم درصد تعیین شده است که حدود ۱.۴ همت می‌شود. به نظر می‌رسد از جمله پیامدهای کاهش ناگهانی و یکباره این سهم در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ است، کاهش قابل ملاحظه ظرفیت دفاتر استانی صدا و سیما در تقویت دفاتر خبری شهرستان‌ها، سریال‌سازی، پویانمایی، مستندات فاخر با قابلیت پخش ملی باشد.

یکی از تفاوت لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴ در این است که ستون‌های موضوع توازن در جدول ۱۰-ج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴ با یکدیگر جمع شده‌اند. یکی شدن و جمع شدن ستون‌ها بایکدیگر موجب تغییر سهم هریک از دستگاه‌ها از سرجمع شده است. با این توضیحات سهم ۷ درصدی سازمان صدا و سیما در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ با توجه به جمع شدن ستون‌ها از ستون توازن ۲ از جدول ۱۰-ج ۲/۴ درصد است، باین حال به نظر می‌رسد مبلغ ۷ درصدی سهم سازمان از محل ستون توازن ۲ در جدول ۱۰-ج که در قانون مصوب بودجه سال ۱۴۰۴ ذکر شده است با اظهار ۲/۴ درصدی از سرجمع ستون‌های توازن در جدول ۱۰-ج برابر نیست. بنابراین نحوه محاسبه و اثبات درستی آن ابهام اصلی است چراکه در هیچ یک از فرض‌های موجود مبلغ حاصل شده از ۲/۴ درصد از جمع مبالغ ستون‌های توازن ۱ و ۲ و استفاده متوازن در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ برابر با ۷ درصد از ستون توازن ۲ نیست.

۴-۴. کاهش شدید اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای (عمرانی) سازمان صدا و سیما

اعتبارات عمرانی سازمان صدا و سیما از جداول بودجه به‌رغم لزوم توجه به تحولات در حوزه کیفیت انتشار صوت و تصویر، آسیب‌های زیرساختی سازمان در جنگ ۱۲ روزه، اهمیت تقویت زیرساخت‌های ارتباطی رسانه‌ای پایدار در شرایط بحرانی و کاهش کیفیت محسوس در زیرساخت‌های استانی، کاهش داشته است. اعتبارات سازمان در محور بودجه عمرانی از جدول ۷-ب ۳۶ درصد کاهش داشته است و بخش عمرانی سازمان از ردیف ۱۰۳-۵۵۰۰۰۰ در جدول ۹ به‌صورت کامل حذف شده است. با توجه به اهمیت اعتبارات عمرانی نهادهای رسانه‌ای به جهت پایداری کیفیت در ارائه خدمات، رعایت رشد بودجه در بخش عمرانی برای به‌روزرسانی زیرساخت الزامی است.

همچنین به‌نظر می‌رسد به استناد تصویب کلیات پیشنهاد سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران درخصوص اختصاص ۱ درصد از اعتبارات عمرانی بودجه کل کشور، در جلسه مورخ ۱۴۰۳/۷/۲۵ هیئت وزیران، ردیف «کمک به تولید آثار فرهنگی و افزایش آگاهی عمومی» با اعتبار ۵ هزار میلیارد تومانی (۳ هزار میلیارد تومان صدا و سیما) در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ قرار داده شده بود. درحالی که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ این ردیف با همین عنوان در جدول ۹ باقی مانده است؛ اما نسبت این ردیف با موضوع مصوبه به‌صورت شفاف مشخص نیست و مبلغ آن نیز متفاوت با مصوبه بالادستی هیئت وزیران است (۱ درصد اعتبارات عمرانی کل کشور حدود ۶ هزار میلیارد تومان می‌شود).

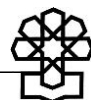
۴-۵. ابهام در تعیین دستگاه‌های متولی و کاهش سهم سازمان صدا و سیما در جدول ۱۲

بررسی جدول ۱۲ لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که این جدول در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۴ دچار یک تغییر ساختاری معنادار شده است. در قانون بودجه سال ۱۴۰۴، جدول مذکور دارای ستونی با عنوان «دستگاه متولی و همکار» بود که از طریق آن، سهم و نقش هریک از دستگاه‌های اجرایی در اجرای برنامه‌های پیش‌بینی شده به‌صورت شفاف مشخص می‌شد. این ساختار، امکان تفکیک مسئولیت‌ها، ارزیابی عملکرد و نظارت مؤثر بر نحوه هزینه‌کرد منابع توسط دستگاه‌های متولی را فراهم می‌کرد. در جدول ۱۲ لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ این ستون به‌طور کامل حذف شده است؛ به‌گونه‌ای که نه دستگاه‌های متولی اجرای برنامه‌ها مشخص است و نه سهم هریک از دستگاه‌ها از منابع پیش‌بینی‌شده قابل تشخیص است. این ابهام ساختاری، زمینه بروز اختلاف در تفسیر احکام، تداخل وظایف، و کاهش کارآمدی در تخصیص و نظارت بر اعتبارات را فراهم می‌سازد و با اصول شفافیت و پاسخگویی در بودجه‌ریزی عمومی هم‌خوانی ندارد و نظارت مؤثر دیوان محاسبات موضوع اصل (۵۵) قانون اساسی را دشوار می‌کند.

ابهام دیگری که در جدول ۱۲ مطرح است مربوط به سهم سازمان صدا و سیما از منابع این جدول است، یعنی از محل ۱ درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی است. سهم سازمان از این جدول نسبت به قانون بودجه مصوب سال ۱۴۰۴ به‌طور قابل‌توجهی کاهش یافته است. این کاهش در حالی رخ داده است که سقف منابع این محل نسبت به سال قبل حدود ۳ درصد افزایش یافته است و محورهای هشتگانه این جدول از جمله توسعه ورزش همگانی و قهرمانی، صیانت از میراث فرهنگی و توسعه گردشگری و صنایع دستی، اعتلای سبک زندگی ایرانی-اسلامی و ارتقای فرهنگ و هنر و ... تغییر نکرده‌اند و قوانین دیگر نیز نسبت به سهم‌بندی این جدول احکامی ندارند. ازطرفی برآورد تکالیف و انتظارات قانونی از سازمان صدا و سیما، به‌ویژه در چارچوب اجرای وظایف قانون برنامه هفتم پیشرفت و مرجعیت رسانه در حوادثی که به قطع ارتباطات منجر می‌شود، اولویت دیگری است که کاهش سهم سازمان صدا و سیما را از این جدول محل چالش می‌کند.

۵. جمع‌بندی و پیشنهادها اصلاحی

لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ در حوزه رسانه و فضای مجازی، درمجموع نشان‌دهنده رویکردی حداقلی از مواجهه دولت در تخصیص منابع با یکی از راهبردی‌ترین عرصه‌های حکمرانی فرهنگی و اجتماعی کشور است. این در حالی است که تحولات پرشتاب محیط رسانه‌ای، تشدید جنگ ترکیبی دشمن، بهره‌گیری گسترده از ابزارهای رسانه‌ای برای القای ناامیدی، بی‌اعتمادی و نارضایتی اجتماعی و الزامات و توجهات رسانه‌ای قانون برنامه هفتم پیشرفت ایجاب می‌کرد که سیاست‌های مالی بودجه‌ای در این محور، اولویت بالاتری در تخصیص منابع داشته باشد. بااین‌حال، بررسی جداول لایحه نشان می‌دهد که نه‌تنها این ضرورت راهبردی به‌درستی منعکس نشده، بلکه در برخی محورهای کلیدی شاهد عقب‌گرد و تضعیف ظرفیت‌های رسانه‌ای در سال ۱۴۰۵ برای کشور خواهیم بود. این امر لازم است احکام جزئی برنامه هفتم از حیث اجرا یا عدم اجرا برای تأمین مالی در لایحه بودجه تعیین تکلیف شود.

۱-۵. رعایت صریح تبصره بند «الف» ماده (۷۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت در افزایش بودجه سنواتی سازمان صدا و سیما

پیشنهاد می‌شود در فرایند اصلاح لایحه، افزایش بودجه سازمان صدا و سیما به صورت شفاف و قابل احصاء، منطبق با تبصره بند «الف» ماده (۷۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت و با ملاک «افزایش بودجه عمومی دولت» حداقل به میزان ۱۰/۵۷ درصد اعمال شود تا از تداوم اختلاف تفسیری و انباشت عقب‌ماندگی در تحقق وظایف محوله در برنامه هفتم پیشرفت جلوگیری شود.

۲-۵. اصلاح سهم سازمان صدا و سیما از جدول ۱۲ متناسب با تثبیت محورهای هشتگانه و افزایش منابع جدول

با توجه به تثبیت محورهای هشتگانه منتفع از جدول ۱۲ و افزایش حدود ۳ درصدی منابع این جدول نسبت به سال گذشته، پیشنهاد می‌شود سهم‌بندی محورهای هشتگانه به‌میزان سال قبل حفظ شده و افزایش منابع جدول نیز به صورت متناسب در سهم هریک از محورها اعمال شود. سهم صدا و سیما در محور برنامه اجرایی ۳: ارائه خدمات و تولیدات رسانه‌ای از جدول ۱۲ حدود ۱۵ درصد بوده است.

۳-۵. اصلاح اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) سازمان صدا و سیما

با توجه به حکم تبصره بند «پ» ماده (۷۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت نسبت به افزایش کلی بودجه سازمان متناسب با افزایش بودجه سنواتی کشور نسبت به سال پایه؛ لازم است بودجه سازمان صدا و سیما نسبت به سال قبل براساس افزایش بودجه سنواتی افزایش یابد. بنابراین پیشنهاد این گزارش افزایش ردیف ۲۸۳۵۰۰ براساس رشد بودجه عمومی دولت به‌عنوان ملاک برای افزایش بودجه سنواتی است که میزان آن ۱۰/۵۷ درصد است. با این حساب پیشنهاد مشخص، اختصاص ۲۱۰۰ میلیارد تومانی اعتبارات عمرانی به سازمان صدا و سیما در این بخش است.

۴-۵. پیش‌بینی ردیف مشخص برای جبران خسارات جنگ ۱۲ روزه و تقویت تاب‌آوری زیرساخت‌های رسانه‌ای

با توجه به خسارات وارده به زیرساخت‌های رسانه‌ای کشور در جریان جنگ ۱۲ روزه و آسیب‌های جدی به سازمان صدا و سیما، پیشنهاد می‌شود ردیف یا برنامه مشخصی برای جبران خسارات، بازسازی، مقاوم‌سازی و افزایش تاب‌آوری زیرساخت‌های رسانه‌ای در برابر تهدیدهای سخت، نیمه‌سخت و ترکیبی در لایحه بودجه پیش‌بینی شود.

۵-۵. تعیین سهم سازمان صدا و سیما در برنامه کاهش تصادفات رانندگی از محل درآمد خاص از اخذ عوارض از اصل حق بیمه شخص ثالث دریافتی شرکت‌های بیمه‌ای بابت هزینه در امور منجر به کاهش تصادفات

عدم پیش‌بینی اعتبار متناظر برای سازمان صدا و سیما در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، به تضعیف نقش این سازمان در تحقق اهداف برنامه کاهش تصادفات منجر خواهد شد. نظر به استدلال‌های فوق پیشنهاد می‌شود که سهمی از این برنامه کاهش تصادفات، به سازمان صدا و سیما اختصاص یابد.

۵-۶. تفکیک و روشن شدن مبلغ دقیق اعتبارات خبرگزاری‌های ایکن و خانه ملت

برای یک رسانه به منظور ایجاد ابتکار عمل، شفافیت مالی حائز اهمیت است. از این رو تعیین ردیف بودجه مشخص برای خبرگزاری ایکن از اعتبارات ردیف موضوع در سازمان جهاد دانشگاهی و خبرگزاری خانه ملت از ردیف موضوع در اعتبارات مجلس شورای اسلامی پیشنهاد می‌شود. در غیر این صورت، مسئولیت دستگاه متولی با ابهام مواجه شده و نظارت‌پذیری مقرر در اصل (۵۵) قانون اساسی توسط دیوان محاسبات مخدوش خواهد شد.

منابع و مآخذ

- [۱] لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور.
- [۲] قانون بودجه سال ۱۴۰۴.
- [۳] قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران.
- [۴] سهرابی، حامد و همکاران (۱۴۰۴). ارزیابی عملکرد برنامه هفتم پیشرفت تا پایان شهریور ۱۴۰۴: فصل ۱۵- ارتقای فرهنگ عمومی و رسانه، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- [۵] گزارش «اعتبار مورد نیاز سازمان صدا و سیما، برنامه هفتم پیشرفت بند «الف» ماده (۷۷) جدول (۱-۱۶)»، سازمان صدا و سیما.
- [۶] مرکز تحلیل اجتماعی «متا» (۱۴۰۴). گزارش پرمخاطب‌ترین تولیدات رسانه‌ای: آبان‌ماه ۱۴۰۴. بازپایی‌شده از: <https://metaacenter.com/trends>.
- [۷] قاسمی‌نژاد، عبدالرحیم، شامخ، سینا، محسنیان، سیدعلی (۱۴۰۳). گزارش کارشناسی بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۱۳): حوزه رسانه و فضای مجازی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- [۸] قانون الزامات و احکام مورد نیاز قوانین بودجه‌های سنواتی (۱۴۰۴).
- [۹] سخنرانی مقام معظم رهبری در دیدار مداحان و اقشار مختلف (۱۴۰۴/۹/۲۰).

گزیده سیاستی

مجموع اعتبارات سازمان صداوسیما در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ حدود ۸ درصد افزایش یافته است با این حساب تأمین مالی لازم برای تحقق وظایف این دستگاه محل چالش خواهد بود.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir